

BUTLLETÍ DE LA COLÒNIA I VILA DE FORCALL

Bisgarçis

ANY XLVII

Nº 299

ESTIU 2008

DIPOÏT LEGAL: B. 12.028-70

“Homenatge a Mossèn Marcos”

El moment més emotiu de l'Assemblea de la Colònia va ser l'homenatge a Mossèn Marcos, fet al seu poble i davant la seva gent.

Foto: Santi Polo

EDITORIAL

MUSEU DE L'ESPARDENYA

Forcall tiene ya su museo de la alpargata. Este era un sueño que compartían José Eixarch y José Sabaté. El primero hizo fotos históricas del proceso ya en los años sesenta y el segundo incluyó en "Forcall, lugares, gente e historia", 10 páginas sobre el tema.

La artesanía de la alpargata aparece en el último tercio del siglo XIX cuando se conjuga la suela de cáñamo con la "careta" de lona. Tendrá un gran auge en la franja mediterránea y en el País Vasco, donde en 1936 había censados 60 alpargateros. Después de la guerra civil, se inicia el declive que ira haciendo desaparecer prácticamente el oficio. Ives Saint Laurent calzó con alpargatas muchas de sus modelos en los años 60 y en Barcelona resiste todavía La Manual Alpargatera y actualmente es en Uruguay donde se siguen fabricando a gran escala.

La provincia de Castellón tuvo una gran tradición alpargatera, tanto en La Plana como en Els Ports. La famosa casa Segarra empezó con alpargatas y en nuestra comarca era una artesanía muy arraigada. En La Mata, siguen confeccionando modelos adaptados al estilo actual. El último fabricante en Forcall ha sido Félix Fuster, quien ha cedido sus maquinas y otros aperos de trabajo. Como él otros forcallanos han sido generosos con el museo, que permite hacer un recorrido completo del cáñamo a la alpargata, con una presentación francamente acertada.

La visita a la exposición es un también un viaje emocional para muchos forcallanos. Todos están familiarizados con el "caballet", o el "banc" o simplemente "la pelleta" porque tras ellos hay una historia humana que enlaza con las raíces de su propia familia. Recuerdos de las abuelas sentadas en silencio haciendo "talonets" o la madre, la tía o hermanas inclinadas sobre el "caballet", cosiendo con una cadencia rítmica marcada por el clavar la aguja y estirar el hilo. El sonido de los golpes sordos que padres, hermanos, o maridos hacían sentados en "banc", para darle a la suela la forma definitiva. A veces los niños o un gato se mete con los ovillos... otras se trabaja en la calle comentando con las vecinas, cantando, o aquellas ocasiones en que parecen rezar, musitando historias no aptas para oídos jóvenes... hasta que se termina la "dotzena". Después el viaje semanal a casa "del amo" para recibir la paga y recoger el material.

La alpargata llevó al Forcall no poca alegría, porque permitía tocar "unes perretes", cuando el dinero efectivo prácticamente no corría y ciertamente mejoró el nivel de vida del pueblo respecto a los que carecían de esta artesanía. Las piezas hablan, pues, a quien las contempla y hay mucha historia viva...

Enhorabuena a todos, porque el museo es un reconocimiento al esfuerzo y habilidad de todos los forcallanos y él es ciertamente parte de nuestra historia.

Los principales artífices del "Museu de l'Espardenya" en el momento del vino de honor inaugural. Foto: Sergio Bordás.

ASSEMBLEA DE LA COLÒNIA FORCALLANO-CATALANA

Aquest any la Colònia Forcallano-catalana ha volgut tornar a celebrar la seva assemblea anual a Forcall, amb un variat programa d'actes.

El dissabte pel matí va arribar un autocar des de Barcelona, però la major part dels assistents van preferir el vehicle particular per tal d'assistir a la trobada.

La jornada del diumenge 21 de setembre va ser molt emotiva, a les onze del matí van començar els actes de l'assemblea, amb els preceptius parlaments de la secretaria Conxita Cardona, que va fer la lectura de l'acta anterior, dels vocals Ferran Sales i Ismael Carbó, que ens van recordar les activitats d'aquest últim any i ens van posar al dia de les finances de l'associació.

I com no, del nostre president Antoni Eixarch, que va remarcar el recolzament que té la nostra associació tant per part de la Generalitat Valenciana, amb els seus projectes dedicats a reforçar els llaços dels valencians a l'exterior amb els seus orígens, com per part de l'Ajuntament de Forcall, que ha habilitat un nou espai per la nostra i altres associacions forcallanes i ha tingut a bé admetre a la nostra associació al Consell de Participació Ciutadana, apropant d'aquesta manera als forcallans en la diàspora al seu poble.

Seguidament es va procedir a retre homenatge a Mossèn Marcos Gascón, que aquest any ha celebrat les seves noces d'or sacerdotals. Mossèn Marcos sempre ha estat al costat del seu poble i de la nostra associació, no ha dubtat en col·laborar amb nosaltres quan l'hem necessitat, la seva persona es mol estimada per tots i des de la Colònia es volia reconèixer, al seu poble natal, la seva figura concedint-li la insígnia de plata de l'Associació, l'encarregat de fer l'entrega va ser el vocal Víctor Peñarroya.

Aquests instants van ser molt emotius i Mossèn Marcos va obsequiar a tots els assistents amb unes paraules plenes de

sentiment i gratitud.

Acte seguit Pilar Polo, anterior presidenta de la Colònia i gran aficionada a les arts plàstiques, va complir una antiga promesa i va donar a l'associació una obra seva, es tracta d'una pintura a l'oli de la plaça Major de nit, que sens dubte lluirà força al nou local, entre el nostre cada vegada més complet fons artístic.

Com a cloenda de l'assemblea es va projectar un audiovisual amb fotografies del passat estiu i de les festes patronals, obra de Conxita Cardona, que va ser molt aplaudit per tots els presents.

Tot seguit va tenir lloc la Santa Missa, oficiada en l'església parroquial pel propi Mossèn Marcos, tots plegats vam cantar l'himne de la nostra patrona, la Mare de Deu de la Consolació, tancant la cerimònia un fort aplaudiment.

Per dinar ens vam aplegar tots a la plaça Major i a la plaça Sant Miquel, al voltant d'una monumental paella. Va ser un dinar de germanor que va sobrepassar les expectatives dels organitzadors, es van servir més de 400 racions, quaranta quilos d'arròs, segons ens va informar el cuiner, tot un èxit de participació que ens anima a seguir treballant per tal de continuar reforçant els llaços entre tots els forcallans.

També cal considerar complit un dels objectius de l'assemblea d'aquest any, sorgit de la nostra presència al Consell de Participació Ciutadana, que no era altre que organitzar actes al propi poble per tal de dinamitzar, en la mida de les nostres possibilitats, la vida ciutadana.

Com és habitual a aquestes trobades, es va procedir a la venda de loteria de Nadal i dels diversos llibres que tenim publicats.

A les sis del vespre va sortir l'autocar de tornada cap a Barcelona, d'aquesta manera es donava per tancada una jornada inoblidable, que segur quedarà per força temps en el record de tots els assistents.

RECORREGUT VISUAL DE L'ASSEMBLEA

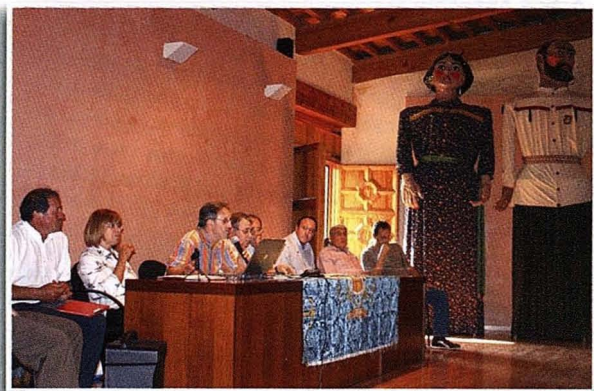

Foto: Vicenç Pascual

Foto: Anna Bou

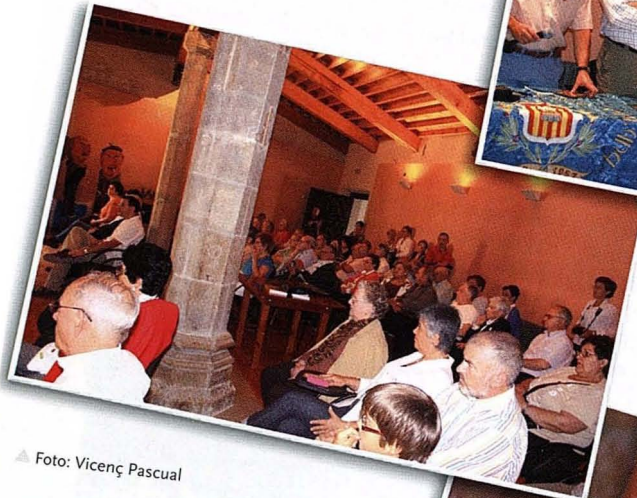

Foto: Vicenç Pascual

Foto: Vicenç Pascual

Foto: Conxita Cardona

Foto: Vicenç Pascual

Foto: Conxita Cardona

Foto: Pepe Carbó

Cant de l'Absent

(A la Colonia Forcallano-Catalana
en el seu 50é aniversari)

Homenatge a Forcall - Cant de l'absent

Enrique POLO MOYA

Tempo de marcha (♩=100)

S. *f* De Sant Marc cap a Mig - Di-a, de la Mo-la al Mas de Roc, s'al-cen can-tics d'a-le-

C. *f* De Sant Marc cap a Mig - Di-a, de la Mo-la al Mas de Roc, s'al-cen can-tics d'a-le-

T. *f* De Sant Marc cap a Mig - Di-a, de la Mo-la al Mas de Roc, s'al-cen can-tics d'a-le-

B. *f* De Sant Marc cap a Mig - Di-a, de la Mo-la al Mas de Roc, s'al-cen can-tics d'a-le-

9

- gri-a, *mp* s'om-pli l'ai-re de re - cords. *dolce*

- gri-a, *mp* s'om-pli l'ai-re de re - cords. *mp* De For - call, la me-ua te-rra vull can-

- gri-a, *mp* s'om-pli l'ai-re de re - cords. *dolce* *mp* De For - call, la me-ua te-rra vull can-

- gri-a, *mp* s'om-pli l'ai-re de re - cords.

19

f que al re - cer d'es-tes mun - tan-yes vaig es-tre - nar el meu - cor.

- tar a - rreu del mon, *f* que al re - cer d'es-tes mun - tan-yes vaig es-tre - nar el meu - cor.

- tar a - rreu del mon, *f* que al re - cer d'es-tes mun - tan-yes vaig es-tre - nar el meu - cor.

f que al re - cer d'es-tes mun - tan-yes vaig es-tre - nar el meu - cor.

31

El Ber-gan-tes cap a l'E-bre por-te ai-gües te molts llocs to-tes jun-tes s'a-rre-

42

- ple-guen *mp* als teus peus, Con-so-la-ció. ¿Qué tens, Ma-re, que t'a-do-ren es-tos

54

fills? ¡Qui-na pas-sió! *p* ¡Qui-na llum, la te-ua er-mi-ta! *mp* ¡Quin con-sol el teu a-

65

con brio

For-call

con brio

For-call

con brio

For-call

con brio

For-call

maestoso

mor! Sem-pre que m'en vaig de tu gi-ro el cap i em guan-ya el plor,

mor!

For-call

76

rall. molto ($\text{♩} = 70$)

ff For-call, sem-pre al meu cor.

ff For-call, sem-pre al meu cor.

ff For-call, sem-pre al meu cor.

ff For-call, sem-pre al meu cor.

sem-pre als meus ulls,

sem-pre als meus ulls,

sem-pre als meus ulls,

sem-pre als meus ulls,

sem-pre als meus ulls, *ff* For-call, sem-pre al meu cor. *E.P.M.*

Foto: Conxita Cardona

Enric POLO i MOYA
Forcall, Agost de 2.006

un lloc daurat

Es una vila que he trobat
en un raconet del Maestrat
fent un trajecte quelcom llarg
deixant la platja de costat.

Muntanyes de crestes pelades
de verdissa despullades
marquen un gran giravolt
que és el port de Querol.

No el vulguís esquivar
és bonic de contemplar
la seva agresta bellesa
culmina en suau gesta.

Una verge Morellana
El seu nom vallívana
Santuari beneït
de pínar ben florít.

Però segueix endavant
el lloc que estic recordant
roques ben fortes
l'estan vigilant.

Veuràs una vila
per tres rius banyada
damunt una "forca"
reposa assentada.

Totalment daurada
pel sol que l'ha brunyít
darrera unes roques
de color enrogít.

Forcall, poble daurat
els tres rius t'han batejat
í allí s'han trobat els tres
cantavéja, Bergantes í Calders.

I la mateixa natura
t'ha donat nom í figura
la "forca" que han format
nom de poble t'ha donat.

No puc deixar oblidada
la bonica plaça porticada
d'un "xe" tan bonic
que el Forcallà porta al seu pít.

Ple de festes de tradició
la Santantonada que Déu n'hi dó
í una gran devosió
pel seu excels patró.

Que no en té un, sínó dos
així és Forcall de generós
Sant víctor soldat romà
í una mare per consolar.

Jo sóc una catalana
que no conec massa Forcall,
però en diré un detall
que Forcall és un mirall.

De repòs í tranquil·lítat
amb persones de qualitat
que jo l'he trobat daurat
í no té res de "socarrat"

Lourdes Amenós Llorc
Escrit l'any 1994

El racó d'en Víctor

por Víctor-Manuel Amela Bonilla

■ MI TÍO JOSEP AMELA “EN CAMPAÑA” (III)

1938. Seis cartas camino de la batalla del Ebro

Ahora que se conmemora el 70 aniversario de la traumática batalla del Ebro, rescato del olvido las cartas que mi tío Josep Amela, con 17 años, remitía a su familia desde el frente del Segre, pocos días antes de que le enviasen al Ebro, como a tantos chicos de la “lleva del biberó”.

Tras cruzar el río Ebro -probablemente por Ribarroja- y caminar hasta la entrada misma de Pobla de Massaluca (Terra Alta), frente a las tapias de su cementerio, una bala le heriría en un tiroteo el mismo día de su 18 cumpleaños, el 1 de agosto de 1938.

Le evacuaron a Barcelona, se recuperó y se libró de una muerte casi segura, alistándose en la ciudad a la guardia de asalto. Quizá por esto nunca nos habló demasiado de todo aquello: quizá se sentía algo culpable por haber sobrevivido a una masacre en la que tantos miles de jóvenes de su edad perecieron, miles de muchachos catalanes tan apolíticos, perplejos y horrorizados como él.

* * *

En sus cartas desde el frente son recurrentes las alusiones del joven Josep a la buena salud y a la comida, lo que delata las angustias compartidas de esos tiempos de guerra:

“Desearía que al recibo de la presente os encontrarais con el más perfecto estado de salud, la mía por el momento actual es inmejorable, lo mismo que mis compañeros Andrés y Font” (17 de junio de 1938). “Ahir diumenge per la

tarde vareig rebre la vostra carta del 20 del corrent, per la que veig el vostre bon estat de salut, pel cual jo m’én alegro moltíssim, doncs és el que més desitjo. Jo, com podeu comprovar en aquesta, estic estupendament bé, lo mateix que els meus amics Andrés i Font” (27-6-38).

Su máximo empeño es siempre el de tranquilizar a sus seres queridos, y para conseguirlo se aplica en exagerar sus diversas comodidades y la excelencia de sus comidas. Así, en la carta del 17 de junio relata que ha desayunado *“un buen plato de café con dos rebanadas de pan tostado y luego dos tostadas más untadas con aceite, sal y un trozo de chorizo”*, y que a la hora de comer *“he comido un plato de patatas estofadas con carne, un trozo de chusco y un trago de agua fresca, y andando”*.

Y así relata que acaba de llegar un paquete de comida enviado por sus padres:

“¡Mira! En este momento entra por la puerta de la oficina nuestro compañero Bayo, o sea este muchacho que vino con permiso, y abajo en la puerta me espera el Emilio Andrés, que me hace entrega también de otro paquete vuestro para mí, el cual es una cosa seria” (carta del 27 de junio).

Del contenido de este paquete dará buena cuenta esa misma noche y al día siguiente, 28 de junio de 1938:

“Ayer noche para cenar probé el jamón, pues no sé si será el tiempo que no lo había probado, que lo encontré riquísimo, siendo a más que había motivo

para que lo fuera, por tratarse de un jamón de cosecha propia. Esta tarde para merendar me haré la 'exqueixada' con la cebolla y las aceitunas, pues más de una me hubiera comido, si no fuera que nos dan siempre el bacalao hervido o frito, así es que con estos bocadillos que me voy a tirar estos días 'ni el rey'".

El joven Josep Amela, "en campaña", se aplica en su particular campaña: en todas las líneas que escribe pugna por comunicar el mejor ánimo a sus padres y hermanos.

* * *

Una vez ponderados tan suculentos envíos de comida, Josep Amela rogará a sus padres que no hagan tantos esfuerzos por él:

"Sabréis queridísimos padres y hermanos que esta mañana ha llegado a esa nuestro buen amigo Emilio, el hermano de José Andrés, el cual después de estar charlando un buen rato los dos sobre asuntos de retaguardia, o sea, de la familia y demás, me ha entregado el paquete que tan buenamente me habéis mandado, cosa que os lo agradezco muchísimo, pero por otra parte pienso que a lo mejor os hará más falta que a mí, y si así fuera dejaréis de mandar nada, que yo os lo agradezco de igual forma, porque aquí comida no falta y muchas veces, ¡olé!, pues más de una vez os lo he contado. Así que hecha esta aclaración, vosotros mismos" (12-7-38).

En la postdata de su carta del 15 de junio ya había escrito esto:

"Cuando me contestéis, ya me diréis si os dan mucho Economato y como váis de comida por aquí". La respuesta debió de ser favorable, pues en un margen de su carta del 27 de junio, Josep Amela escribe: *"Me alegro que os vayan dando alguna cosilla en el Economato,*

que supongo no se debe ir muy harto en Barcelona..." Y será él, el preocupado hijo, el mayor de los hermanos varones quien, a su vez, intentará remitir algunas provisiones a su familia, como explícita la postdata de la carta del 12 de julio: *"He podido entregar el chusco al Emilio, que saldrá ahora a las dos, después de comer, con el camión que sale a esta hora todos los días. Besos y abrazos de vuestro hijo y hermano, José."*

José Amela coló "el chusco". ¡Un chusco! Un chusco es un panecillo. Un panecillo para sus padres y sus cinco hermanos, hacia Sant Andreu, allá en Barcelona. La guerra, qué miseria más grande.

* * *

Apenas se desliza una sola queja en las seis cartas del joven Josep Amela. Y si alguna asoma, enseguida la diluye y minimiza. En su carta del 17 de junio, por ejemplo, explica así que ha tenido que sobrellevar bastantes noches sin una triste manta con la que cubrirse para dormir:

"Debo decirlo que es tan monótono todo esto que no tengo tema para poderos contar, pues aquí lo más que uno puede hacer es hacer saber a sus padres y conocidos que está bien y nada más, pero en este momento se me ocurre una cosa, voy a contaros lo que he hecho en el día de hoy.

Pues por la mañana me he levantado a las seis y media. Lo primero que he hecho es sacar las mantas al sol. Digo mantas porque he sacado la mía y la del comisario, pues no os creáis que tengo dos, pues es todo lo contrario, que he estado una semana por lo menos sin manta. Se me perdió aquel mismo día que tomó daño nuestro amigo el paleta, y por cierto que a él también se le ha perdido, pero vamos,

ahora ya tengo otra y esto no tiene importancia".

* * *

Pero la verdad es que lo de mantas y ropa en general sí debía de tener su importancia en aquel frente en constante desplazamiento de un enclave a otro. De hecho, cuando Josep Amela enumera a su familia sus plácidas actividades "del día de hoy" (17 de junio), detalla que, después de desayunar, "he estado media horilla leyendo el periódico de ayer, he ido a cortarme el pelo y luego me he tomado un baño ¡pero de lo lindo! (pues estamos en un sitio que hay mucho agua), y al mismo tiempo me he lavado 'el mallot, los calzoncillos, la toalla, dos pañuelos y los calcetines' y resulta que en todo esto se ha hecho la hora de comer"...

El joven Josep Amela entrecomilla sus prendas de ropa lavadas, como si con las comillas enmarcase un tesoro textil. Parece que se daba entre el frente y la retaguardia un valioso trasiego de prendas de vestir (por muy mínimas que tales prendas puedan resultarnos hoy), como se desprende de esta anotación a pie de carta (27-6-38):

"Me entregó también el Emilio las 50 ptas. Yo le entrego un paquetito que hay unos calzoncillos y un par de calcetines del Martorell, y la bufanda y la camisa mías".

Más allá del dinero, eran estos objetos tan valiosos como el oro. Y tan valiosos como el papel, los sellos, los sobres y una estilográfica, que es lo que pide Josep Amela a su familia en otra carta. Ah, y los cigarrillos (aunque sean sólo dos): "Recibo por el momento todos los sellos, papel y sobres que me mandáis, incluso los dos cigarrillos, pues estaban muy buenos, y más sabiendo de dónde y de quién venían".

Mi tío José, claro, siguió fumando du-

rante la mayor parte de las casi siete décadas que siguieron.

* * *

Foto de José Amela en el jardín de la casa familiar en la Trinitat Vella, en 1943, tras pasar por el penal de Cádiz y durante su servicio militar en Barcelona.

No sé qué trabajo desempeñaba exactamente el joven Josep Amela en las oficinas del frente, pues él no lo detalla en sus cartas. Sí hace saber que es un trabajo sin dificultad, rutinario, escaso y muy sencillo para él. No en balde Josep Amela era un joven bien alfabetizado (¡admira hoy leer el pulcro y correcto castellano y catalán de sus cartas!) y bregado ya en los archivos de las oficinas de la casa Pirelli desde los 14 años de edad.

"Debo decirlos que es tan monótono todo esto...", "(...) y todos los días por el estilo, fuera que en vez de lavar y

todo esto, se hace alguna tontería en la oficina" (17 de junio); "la compañía se ha marchado a fortificar, pero yo me he quedado en la oficina junto con el comisario" (mañana del 13 de julio); "Ahora en este momento estamos en la oficina tres o cuatro solucionando a ver si nos dan suministro o no para comer, pues ayer por la tarde se marchó toda la compañía a un festival que organiza la Brigada que está a unos doce kilómetros de aquí, y nosotros, por no tener que hacer esta caminata de 24 kilómetros entre ir y volver, nos hemos quedado aquí y no nos dejaron casi nada, pero como volverán esta misma noche, me parece que nos lo pintaremos al óleo" (19 de julio).

A lo que inmediatamente añade, con aire entre despreocupado y pícaro:

"por más que sin comer no nos quedamos, ¡esto es viejo!, ¡vaya pintas nos estamos volviendo para este asunto de tanta importancia para nosotros!"

* * *

El caso es que Josep Amela se afana en hacer saber a sus padres que *"estoy semi-enchufado"*, como dice él mismo en una carta, para tranquilizarles con respecto a su estado: *"yo aún es la hora que tengo que tocar un pico o pala"*, asegura al explicar los trabajos de fortificación que está realizando infatigablemente su compañía... Por mucho que persevera en maquillar su situación con los más apastelados colores, no puede disimular que es un chico de 17 años muy apegado a su familia, a la que añora terriblemente. Eso aflora de continuo entre líneas en todas sus cartas. El joven Josep Amela tiene dos hermanos menores -Francisco y Víctor- a los que dedica besos y pescozones cariñosos en las postdatas:

"Muchos besos para el Victet y el Francisquet, y al mismo tiempo un tirón de

orejas para que se enfaden un poco. Pepito" (Postdata a la carta del 17 de junio). "¡Besos a los niños!" (27-6-38); "Muchos besos para el Victet y Francisco de mi parte y que no sean malos, o si no cuándo vuelva les pegaré un tirón de orejas" (19 de julio).

Y también piensa de modo muy particular en su madre, *"la mamá"*, preocupado por lo que ella estará sufriendo por él:

"Me'n alegre moltíssim que la mamá estigui més conformada, doncs feu bé en dirme-ho, així jo estaré també molt més tranquil, essent de totes formes que no toca altre remei, i a més estant bé com estic, tant de salut com de tot" (carta del 27 de junio. Josep Amela se dirige a sus hermanas mayores, Carme, Custòdia y Mercè, que son las que le escriben en nombre de la familia, puesto que sus padres son casi ágrafos). Y en otra carta escribe íntegramente una parte sólo para su madre, en estos términos:

"Queridísima mamá: he probado ya los rollitos hechos de usted misma y debo decirle que es usted muy irónica, ¡mira que decir que sabe que no me gusta el licorete! ¡Vamos, hombre, y que no me lo he bebido y continuaré bebiendo a gusto que digamos!

Mamá, es la una de la madrugada y termino esta carta para dársela a Emilio, porque nos marchamos esta noche mismo a un pueblo o dos más p'allá seguramente a fortificar. Buena suerte. José".

Como se ve, mi tío Josep apreció desde jovencito las libaciones exquisitas de espirituosos de diversa graduación, una sensibilidad que supo mantener con los convenientes buen tino y templanza durante el resto de su vida.

(Continuará)

EL TEMPS

ESTACIÓ METEOROLÒGICA "FORCALL"

Miguel Rodés. Gràfics: Laia Ferrer

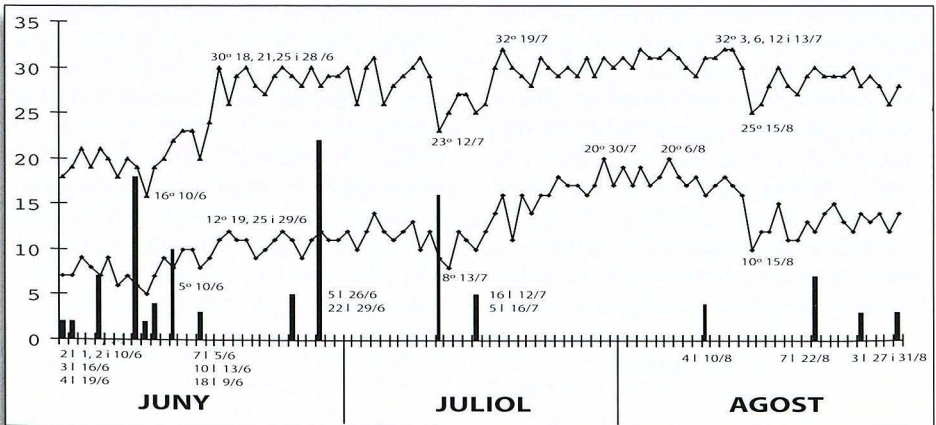
Els primers dies del mes de juny van ser fresquets i plujosos, el dia 10 es va enregistrar una màxima de 16° i una mínima de tant sols 5°, però la segona meitat ja va ser plenament estiuenca, amb una màxima de 30° els dies 18, 21, 25 i 28. En total van mesurar 75 l/m2 de pluja, repartits entre una tercera parts del dies, destacant el 9 i 29, amb 18 i 22 litres respectivament. Va tronar els dies 13, 26 i 29, els dos primers acompanyats de granís i l'últim per la nit.

El juliol va ser un mes típicament estiuenc, amb unes màximes força altes, que van tenir el seu punt de més calor amb els 32° del dia 19, la mínima del mes la trobem el dia 13 amb 8°, el contrast de temperatures del dia a la nit va ser significatiu. Pel que fa a les pluges es van limitar a les tronades dels dies 12 i 16 que ens van deixar 16 i 5 l/m2 respectivament, i a unes poques go-

tes que van caure l'últim dia del mes, també va tronar el dia 28 però sense deixar precipitacions, al dia següent el vent va ser el protagonista bufant força de l'oest.

L'agost va ser una repetició del mes de juliol, unes màximes que arribaren als 32° els dies 3, 6, 12 i 13 i que tant sols davallaren una mica a la recta final del mes, amb 25° de màxima i 10° de mínima el dia 15, que va ser el més fresc de l'agost. Les pluges van ser també molt escasses, tant sols 17 l/m2 repartits al llarg dels dies 10, 22, 27 i 3, amb tronades els dies 10 i 31.

	Mitjana màxima	Mitjana mínima	Total pluja	Màxim vent
Juny	23,9 °	9,1 °	75 l.	
Juliol	28,7 °	13,4 °	21 l.	29 cerç
Agost	29,4 °	15 °	17 l.	

■ XXX APLEC DELS PROTS Villores 1, 2 i 3 d'Agost

Milers de persones han passat per Villores en la XXX edició de l'Aplec dels Ports. "Si volem podem" ha estat un lema que ha demostrat la capacitat organitzativa d'un poble i tota la gent vinculada a ell. Els veïns i veïnes de Villores han fet possible que l'Aplec s'hagi desenvolupat amb èxit.

La festa, la cultura, el debat i la voluntat de la gent dels Ports de continuar lluitant pel futur dels pobles s'ha fet palès en tres dies. S'ha mostrat a tots els assistents com és l'elaboració de l'espardenya, un producte que ha estat una de les bases econòmiques dels pobles de la Ribera del Bergantes.

El divendres a la nit l'Aplec de Villores va obrir les seues portes a centenars de persones, algunes van passar tot el cap de setmana, mentre que altres, els dels pobles veïns, van acudir en recorreguts d'anada i tornada. La companyia de teatre Visitants va ser l'encarregada d'obrir l'Aplec. Tres personatges proveïts de xanques van portar al públic fins a la plaça del poble on, després de la projecció d'imatges de totes i cada una de les edicions de la festa comarcal es va llegir el manifest de l'Aplec. El manifest, va fer referència a l'existència de la comarca i a la resistència dels municipis dels Ports. En la porta de l'església una espècie de quiniela feia referència a moltes de les carències que patix la comarca. Queixes perquè Sanitat no ha prestat cap ambulància per a l'Aplec o referència a què en els últims trenta

anys la comarca ha perdut més de dos mil habitants.

Cal destacar el treball de tota la gent de Villores a les zones d'aparcament, d'acampada, als punts d'entrepans, etc. cal recordar que Villores és la localitat amb menys habitants que organitza l'Aplec.

Les actuacions musicals i teatrals han estat destacades en aquesta edició de l'Aplec, Xavi Castillo va congrega a centenars de joves al frontó i la representació de Canvi Climàtic Circus va ser tot un èxit. Al recinte de concerts, milers de persones van escoltar i ballar amb actuar Malagana, Desgavell, Garbamboig, Naraina, Tos pa'dentro, In-fussió, Manolo Kabezabolo i la Bolobanda, Almorranes Garrapinyaes i Aluminosis. També ha agut contacontes i tallers infantils en la Plaça de la Basa i actuacions de dolçainers que varen recórrer els carrers del poble.

El diumenge amb l'actuació dels Cavallets del Corpus de Castelló, els Quatre Gats i Botafocs, es va posar punt i final a tres dies de festa i de reivindicació.

Foto: Vinaròs News

PULSO FORCALLANO

■ MUSEU DE L'ESPARDENYA

Los forcallanos y forcallanas, ya pueden disfrutar del nuevo "Museu de l'Espardenya", así el día 15 de agosto y tras más de una año de trabajo entre las obras y el montaje del museo, tenía lugar la inauguración, celebrando en el Ayuntamiento un acto en el que se contó con la participación del Alcalde, dos "espardenyers", empresarios de la misma, Felix Fuster y Montxo de La Mata y el encargado de llevar a cabo el montaje del museo, Pep Ortí.

Los tres nos explicaron como han vivido su relación con el mundo de "l'espardenya de cànem", haciéndose entrega después de un detalle por la colaboración que han tenido en la consecución del museo, a diferentes personas de la localidad, entre ellos Manuel Sancho y su mujer, Lourdes Gil y Vicent "de Racó", que recogía la figura de la "Botarga" en nombre de su madre, todos ellos por la colaboración en la edición del documental de "l'Espardenya" haciendo de actores reales; también a Sergi Bordás por la cesión del material y a Florencio Ortí, por su sabiduría aportada, haciendo extensible públicamente el agradecimiento a aquellas personas que anteriores ocasiones habían cedido utensilios para la realización del mismo. Seguidamente, se hizo la visita y apertura del museo, siendo visitado por centenares de forcallanas y forcallanos, que disfrutaron reconociéndose en las fotografías antiguas, y viendo los utensilios y herramientas que se utilizan, así como los diferentes tipos de alpargatas o las reproducciones de alguna de las labores más características.

Desde el Ayuntamiento se había trabajado desde hace dos años para poder albergar en nuestra localidad un museo del trabajo que dio de comer a muchos de nuestros antepasados, y que casa por casa, todos conocían como realizarlo. Así desde la consecución de ayudas de diferentes entidades (Consejería de Turismo, Renomar, Portmader a través del proyecto "Les Mans dels Ports") tanto para la realización de las obras que recuperaban un local y un espacio en desuso, en los bajos de la "Casa del Metge", así como la necesidad de poner en valor parte del material que se tenía, se ha tenido que realizar un trabajo exhaustivo de recopilación y diseño del espacio y del material.

Por tanto, definitivamente este trabajo es hoy una realidad y ya son muchos los visitantes que ha atraído el "Museu de l'Espardenya", a través de la Oficina de Turismo y de la información que en ella se da y las visitas que se conciertan a través del teléfono 964171290, sin duda un espacio que con el paso del tiempo se irá mejorando y ampliando, como con la reciente finalización del documental de "l'Espardenya" en el que colaboraron los forcallanos arriba mencionados y que pronto podremos disfrutar todos en el museo.

■ ACTIVIDADES ESTIVALES Y FIESTAS PATRONALES

En el próximo número dedicaremos un amplio reportaje tanto a las actividades culturales desarrolladas este verano como a las pasadas fiestas patronales, con una amplia galería de fotos, que por falta de espacio no podemos mostrar en el presente número de nuestro boletín.

BEATIFICACIÓ DE TRES FORCALLANS III

per Mossèn Marcos

RAMON PALOS GASCÓN

Aquest Germà de les Escoles Cristianes va néixer en Forcall, a les 10 del matí del dia 11 d'agost de 1885, fill de Ramon Palos Barberà i de Maria Gascón Martí, els dos de Forcall. Va ser batejat el mateix dia, segons consta en el llibre de Baptismes número XXII, fol. 197, per Mn. Ramon Bruñó, i els padrins van ser Míguel Palos i Maria Barberà.

El mal nom de la seva casa era "Ca Quiquic", que estava situada en el carrer de sant Antoni número 6 i que després va ser coneguda com "Casa de la tia Xufa".

Als 17 anys va conèixer els Germans de les Escoles Cristianes que estaven a Benicarló, admirant aquella manera de vida i sentint-se cridat a seguir la vocació dels de la Salle, va demanar entrar en la Casa com a Germà dedicat als treballs domèstics. Com només tenia una formació molt elemental se'l va acceptar per als serveis del Col·legi. La prova va ser superada amb escreix tant per la seva pietat com per la seva aplicació. Tots els dies i hores que disposava els dedicava a l'estudi i a la seva formació, ajudat per un Germà que l'acompanyava en aquest treball arribant a un notable nivell de coneixements i educació.

La crida al servei militar van paralitzar el seu camí, però en quedar lliure en el sorteig per a l'exercit ho va interpretar com un signe que Maria el cridava per a aquesta vocació religiosa. Per això amb el certificat d'exempció militar a la mà li va dir al Germà Director: "Tinc el gust de presentar-li la meva entrada al noviciat, és la Verge Maria qui acaba d'obtenir me la". Així l'any 1908 entrava en el noviciat de Bugedo, Burgos, als 23 anys d'edat.

El 4 d'octubre del 1909 prenia els hàbits i es posava el nom de Cayetano-José. Entre els seus condeixebles destacava pel seu caràcter pausat i seriós, per la seva pietat madura i per la seva observança de la Regla religiosa. El seu nivell sempre va ser d'alegria en el compliment del deure, sense retrocedir mai davant el sacrifici, acceptant-lo amb coratge i bon humor.

Malgrat tenir una memòria rebel va ser tanta la seva aplicació que el temps de preparació pedagògica per a l'ensenyament el va capacitar de manera suficient per a regir una classe elemental.

El 1910 se li va confiar la missió de la classe d'elemental del Col·legi de San José de Teruel. Prompte va sortejar les dificultats i va introduir-se amb facilitat en el món infantil, doncs els seus procediments suaus i savis li van portar l'afecte dels xiquets que progressaven amb rapidesa amb la satisfacció de les seves famílies.

En la Comunitat va complir el deure de sagristà, i els moments lliures que tenia els dedicava a continuar la seva formació per si convenia fer-lo professor eventual de secundària. Aquest va ser el moment en el que va aprendre francès per llegir les obres del seu fundador, Sant Joan Maria de la Salle, i tots els documents que arribaven de la Casa General.

Amb un caràcter dolç, senzill i recte va captivar la simpatia de tots els qui es van relacionar amb ell, de tal manera que el seu trasllat a Barcelona va ser sentit amb pena a Terol.

El 1919 va ser nomenat professor de secundària de l'Escola gratuïta annexa al Col·legi de la Bonanova de Barcelona. Allí es va trobar amb fills d'obrers, d'empleats de tramvia, de petits comerciants. Allí va estar sis anys dedicat a aquest servei de l'educació cristiana d'aquells joves.

La Casa de la Bonanova era una comunitat formada per setanta Germans i uns quaranta treballadors que exigia un administrador ben dotat per a portar-ho tot endavant. Vistes les seves qualitats, el 1925 se li va confiar aquest càrrec tant delicat. El càrrec li va donar l'oportunitat de desenvolupar al màxim la seva perspicàcia, habilitat i abnegació començant que aquesta missió exigia d'ell una donació total.

La seva primera feina va ser organitzar el treball dels empleats. Feina i distracció estaven contemplats en l'horari, mantenint una relació personal amb cadascun dels membres del servei pels que va fer més de pare que de cap. Menjava amb ells, es divertia amb ells i treballava amb ells.

Però la seva gran preocupació era la formació espiritual dels treballadors. Sabent-se poc dotat de paraula, va demanar l'ajuda

d'un altre Germà que els dirigia plàtiques de pietat i els feia alguna catequesi. Ell, mentre, els preparava per a confessar-se als voltants del Nadal i amb ells participava de la Missa del Gall.

Quan el 1931 es van produir serioses revoltes a Barcelona, a tots va sorprendre que no van tenir cap ressonància en el nombrós grup de personal de la Bonanova, els serveis van continuar tots igual. És més, en aquelles circumstàncies difícils el nostre país va aconseguir un suplement salarial per a tots els treballadors.

Però la salut del nostre Germà biografiat es va veure afectada. Els atacs de reuma el feien anar arrossegant-se amb un esforç sobrehumà, recolzat en un bastó per atendre les necessitats de la Casa i del servei.

Abans dels inicis de la guerra del 1936 Barcelona va viure una gran vaga de tots els empleats del servei d'hoteleria i dels de les institucions similars. L'excepció va ser el Centre dels Germans de la Salle de la Bonanova, que servia set-cents dinars. Gracies a la bona feina d'alguns treballadors que per l'estima i respecte que tenien al Germà Cayetano-José van posar d'acord a tots els treballadors i als sindicats per continuar sense interrompre la seva labor.

Mentre, l'administrador forcallà continuava amb la seva vida normal: pregària, preparar la feina de la jornada, estar amb els treballadors, dirigir les feines i ajudar en les que es necessitava. Tots sabien que el "seu camí d'anada i tornada a la Parròquia per a la Missa el dedicava amb devoció a resar el Rosari a Maria que després, en el moment que es trobava amb els treballadors per fer qualsevol feina de la cuina, el tornava a resar amb ells.

El seu esperit senzill, la seva vida disposada sempre a ajudar, la seva caritat excel·lent van fer-lo mereixedor de l'estima i el respecte de tots els treballadors. Si havia algun descuit o la mala voluntat apareixia en el treball, el nostre biografiat es posava a suplir la deficiència sense dir res, només en dos o tres casos va intervenir posant-se ell mateix en el lloc i la feina del qui l'havia d'haver fet.

Però com hem dit, la seva gran preocupació era l'apostolat entre els seus treballadors.

La seva atenció era per a tots personalment, però especialment es dedicava a acompanyar espiritualment a aquells que veia més inclinats a la vida de pietat. D'aquell ambient senzill i piadós van néixer varies vocacions a la vida consagrada.

El 19 de juliol de 1936 cap a les 10 del matí el Pensionat de Ntra. Sra. de la Bonanova va ser assaltat per sorpresa per una banda armada. Van cremar la Capella i el personal va fugir en desbandada. El Germà Cayetano-José va ser descobert en el seu lloc de treball i allí va ser arrestat i portat davant el Comitè del districte.

Després d'un breu interrogatori el van portar amb alguns dels seus treballadors que també van ser detinguts a la Prefectura de Policia on el van omplir d'insults i d'humiliacions. El van cridar per segona vegada a declarar i el van tancar amb els seus companys en una cel·la fosca il·luminada per una miserable bombeta que parpajava tènueament com un petit ciri.

En rebotar-se una canonada d'aigua van portar a tots els detinguts a una mateixa sala. Allí el Germà Cayetano-José es va trobar amb un company de la seva comunitat, cosa que li va ser un gran consol espiritual. Aquest va ser qui després va relatar tot el que el nostre biografiat va sofrir.

Convençut que havia de donar la vida per Crist, el moment

va arribar quan amb l'excusa de que havia d'ensenyar als milicians com funcionava la Casa de la Bonanova el van treure. Adonant-se de la situació va abraçar-se fortament al seu Germà en religió com a signe d'acomiadament.

Era el 30 de juliol de 1936. Poc després el seu cos estava exposat sobre les taules de marbre de l'Hospital Clínic de Barcelona amb la fitxa número 4570 que donava les següents dades: "Ramon Palos. Un home de Pedralbes de 60 anys aproximadament. Talla mitjana, cabells blancs, lleugerament arrissats, que presenta ferides d'arma de foc en la cara, el tòrax i el coll. Diagnòstic: hemorràgia interna traumàtica".

Com ningú no el va reclamar, s'ignora que es va fer amb el seu cos. Se suposa que seria enterrat en la fosa comú d'alguns dels cementiris de Barcelona.

RAMON PALOS GASCÓN

LA PARRÒQUIA

per Mossèn Eduard

CRÒNICA D'UN ESTIU

En començar el bon temps i a les portes de l'estiu el poble de Forcall va ser espectador de tot un seguit d'actes. Concretament la Parròquia va tenir el goig de poder estrenar l'estiu amb una celebració molt especial. Mossèn Marcos Gascón Alegre va celebrar els seus 50 anys de sacerdoci al seu poble natal el dissabte 28 de juny. Amb una preparació refinada i un poquet de nervis Mossèn Marcos ens va parlar a l'homilia de l'amor i del que comporta seguir a Déu des d'aquest amor. No va voler regals encara que la parròquia es va atrevir a entregar-li un duplicat de la seva partida de bateig com a testimoni de la seva vida sacramental.

Més avant, entre el 7 i el 13 de juliol, un grup de xics i xiques del poble, juntament amb amics i companys de la comarca del Ports van sortir de campaments amb una desena de monitors al Monestir del Olivar situat a Estercuel (Teruel). Van viure a la natura les possibilitats que Déu ens ha deixat per beneficiar-nos d'ella així com també van anar a descobrir la vida dels dinosaures al parc temàtic de Dinópolis.

També la festa de Sant Cristòfol va celebrar-se durant el mes de juliol. Els majorals van preparar tot un seguit d'actes entre els que destacaren la tradicional benedicció a la plaça i l'entrega dels banderins.

Ja dins del mes de d'agost cal destacar que el dissabte dia 9 un bon grup de persones del poble van preparar el sopar de la fam. El motiu era col·laborar amb un forcallà, mossèn Javier Obon, en un projecte d'ajuda als necessitats del Perú. Va ser una gran nit per a una gran causa.

I després de la nit ve el dia, el dia de l'Assumpció, la titular de la parròquia. Festa que donava entrada a la solemne novena a la Mare de Déu de Consolació que va tenir lloc cada dia a les 10 de la nit. Els assistents participaven en el Rosari i en les pregàries que any rere any tornen a donar actualitat a la devoció més forta del poble.

A les portes de la festa major, el dimarts 19 d'agost, va tenir lloc a l'Ajuntament la trobada de capellans fills de la comarca. Eren uns divuit i la calorosa rebuda de l'alcalde

Trobada de capellans. Foto: Sergi Bordas

va donar peu a visitar els museus. Acabant el matí amb la Missa de la que cal destacar l'expressió "fe de carrasca" que en paraules de Mossèn Marcos caracteritza la manera de ser de la gent dels Ports.

I el dissabte 23 una llarga fila de ciris baixaven de l'ermita per fer la entrada solemne a la festa patronal. Al dia següent, Missa amb els fills del Forcall i l'acompanyament de la imatge de la Verge de Consolació fins a trobar-se amb l'àngel que la va elogiar. L'entrada de les relíquies ens portaren davant

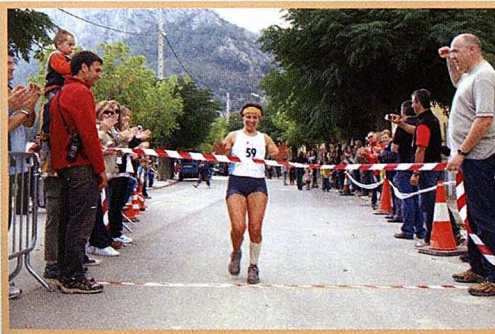
del soldat que va expressar l'admiració per la persona de Sant Víctor. Al dia següent festa del màrtir protector del poble amb la veneració pública i l'última processó on el soldat va confirmar la protecció del sant a tots els qui l'invoquen.

Potser han estat unes pinzellades ràpides que només volen donar una repassada breu al que va viure la parròquia del Forcall aquest estiu passat. Gràcies a tots el qui van participar i als qui van fer possible tots i cadascun dels actes.

Sant Cristòfol dels Xoferens. Foto: Conxita Cardona

Campaments d'Estiu. Foto: Arxíu Parroquial

ESPORTS

Lucia Caballero Marcos (de ca Gitana), dona del vocal de la Colònia Francesc Carceller, es va proclamar Campeona d'Espanya de Curses de Muntanya al Principat d'Astúries, al guanyar la cursa definitiva el 6 de setembre passat. Lucia va ser la primera dona a la cursa forcallana de "Les 4 Moles", que malgrat no ser competitiva cada vegada son més els que obten per fer la cursa corrent en lloc de caminant. Enhorabona.

NOTICIES BREUS

■ NAIXEMENTS

El dia 9 d'agost, **Lola Milián Signes** (ca Plácido) filla de *Plácido Milián Pallarés* i *Lola Signes Monferrer*.

■ NOCES D'OR

Carmen Mestre Michavila i **Mariano Aguilar** (*ca Parra*) van celebrar les seves noces d'or el 25 d'agost a Forcall.

LLuis Sales Marin i **Rosa Guasch Tarrés**, van celebrar les seves noces d'or el 31 d'agost a Lloret de Mar.

■ INCENDI EN FESTES

No va passar d'un gran sobresalt, sense arribar a mals majors, però cal destacar un succés que va coincidir en la programació del campionat de futbol de festes. Un incendi al vespre va cremar els bancals de damunt del "matadero". La ràpida intervenció de la gent del poble, molts estaven junts al cap de futbol, va propiciar que l'incendia no anés a més i es cremessin uns 5.000 m2 de palla i matolls, provocant tant sols alguns danys a la casa de José Peñarroya. La gent va actuar ràpidament, a l'hora que es van aportar extintors de llocs propers (residència, centre de salut, comerços, cases rurals, etc.), i es va controlar el foc, pel que la tasca dels bombers a l'arribar, es va limitar a sufocar i refrescar els possibles punts amb perill. El foc va començar amb uns coets, cal recordar el perill de tirar-los en zones de risc. Des de l'ajuntament s'ha decidit adquirir material per actuar en cas d'incendi de forma immediata.

■ MATRIMONI

El dia 25 de juliol van contraure matrimoni, a Sant Andreu de Llavaneres, **Lara González Macho** i **Jurdi Rubio Carceller** (*fill de Damián i Tere, de ca Morondo*).

El dia 27 de setembre van contraure matrimoni, a l'Ermita de Santa Eulàlia de Bellamar de Castelldefels, **Leoncio Piquer Vives** i **Stela Bergel Seguro**.

■ DEFUNCIONS

El dia 24 de juliol, a Forcall, **Francisco Monfort Agut** (*ca Oreja*), als 76 anys.

El dia 4 de setembre, a Barcelona, **Eugenio Peñarroya Bordás**, als 70 anys, germà del vocal de la Colònia Víctor Peñarroya.

El dia 20 de setembre, a Forcall, **Isabel Monfort Guardiola**, als 87 anys.

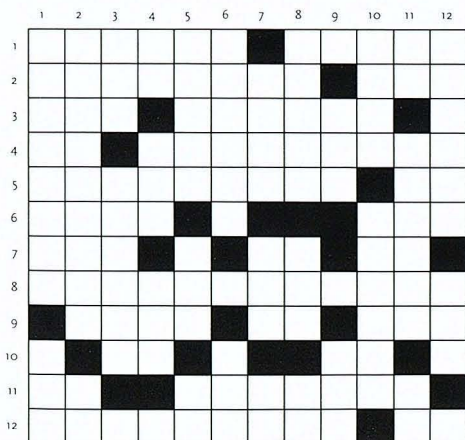
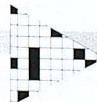
En pau descansin.

■ CARRER SANT ANTONI I SANT VICENT

S'han realitzat les obres de la primera fase del carrer de Sant Antoni i part de Sant Vicent, consistents en el canvi del sistema de sanejament i l'adoquinat per tal d'adequar l'aspecte urbà de la localitat. El pressupost de l'obra ha estat d'uns 62.000 euros amb ajuts dels Plans d'Obres i Serveis (POYS) i de l'Àrea de Rehabilitació, aportat l'ajuntament uns 2.000 euros.

■ **PUNT D'INFORMACIÓ** : Si voleu informació de Forcall, les festes, activitats, establiments o visitar els seus museus i llocs d'interès, contacteu amb l'Oficina de Turisme (tel. 964171290) o visiteu la pàgina web <http://www.forcall.es>.

CRUCIGARGIS n° 49 *per Francesc Carceller*

“PARQUES Y RESERVAS NATURALES DE ESPAÑA”

HORIZONTALES:

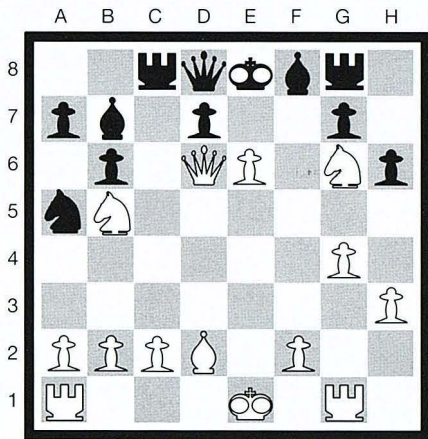
1. Un parque nacional. Al revés, nombre de varón. 2. Repetir. Loco. 3. Pariente. Persona introvertida y poco sociable, insegura. Consonante. 4. Preposición inglesa. Otro parque. 5. De nuevo otro parque natural. Partícula inseparable. 6. Al revés, instrumento musical. Consonante. Altar. 7. Departamento de Análisis Económico. Cierta forma de vendaje. Preposición. Cuatrocientos romanos. 8. Otro parque natural. 9. Al revés y en plural, juguete infantil, (ya no se ven). Al revés, símbolo químico. Siglas de la Universidad de Los Andes. 10. Consonante. Preposición. Nitrógeno. Interjección de ánimo. Cincuenta. 11. Al revés, símbolo del Molibdeno. Otro parque. Y otro más. Adverbio.

VERTICALES:

1. Afectada por la erosión que produce el contacto con una ortiga. Al revés, expulsión convulsiva y violenta del aire en los pulmones. 2. Gobernarais. Mil y uno. 3. Porción de tiempo. Acciones de regar. Mil. 4. Al revés, pronombre. Mineral que se puede usar líquido y en polvo. Antiguo bisonte. La primera. 5. Al revés i en catalán, baile muy popular en Aragón y otras comunidades, (plural). Antorcha. Confederación Nacional. 6. Al revés, parte del apellido de un político catalán muy vinculado al Tripartito. Consonante. Al revés, admirador. 7. Quieren profundamente. Letra griega. Matrícula española. 8. Al revés, nombre de unos comprimidos de laboratorios Bayer que son inhibidores de la agregación plaquetaria, ni más ni menos que ácido acetil-salicílico, como la famosa aspirina. Impar. Al revés pronombre personal. 9. Uno. Entrego. Consonante. Lugar donde se trilla. 10. Expresen alegría. De este momento o época. 11. Al revés, entrega. Apellido de un afamado cantante de tangos. Expresión de dolor. 12. Otro parque. Condimento culinario. La primera.

ESCACS n° 42

LES BLANQUES JUGEN I FAN ESCAC I MAT EN DUES JUGADES.

Curiosa posició..., tots dos reis al mig del tablero. Es una contradicció de les regles bàsiques dels escacs en una situació de la partida tant avançada. Les blanques tenen però les seves peçes més a prop del monarca negre a punt del asalt final..., observeu les caselles del voltant del Rei negre, no en té!! Aquesta es la “pista” per resoldre el problema.

FONS ARTÍSTIC

Oli cedit a la Colònia per la seva anterior presidenta i artista vocacional, Pilar Polo, que ens mostra una espectacular vista nocturna de las nostra Plaça Major. L'obra serà exposada al nou local, situat a la planta més alta de l'antiga "Casa de l'Alguacil", junt a la resta del nostre fons artístic.

APARTAT DE CORREUS, 25140 - 080080 Barcelona

E-mail: cforc@hotmail.com

www.competic.es/coloniaforcallanocatalana

EXEMPLAR GRATUÏT

BISGARGIS: C/. Bruc, 62, pral., 2^a - 08009 Barcelona

EDITA: Colònia Forcallano-catalana. - REDACCIÓ: Carme Ferrer i Sergi Bordás.

IMPRIMEIX: TORMIQ, S.L. Arts Gràfiques - Major de Sarrià, 139 - 08017 Barcelona
Tel. 93 203 36 98 - Fax 93 203 35 12 - info@tormiq.com